

Sprawozdanie z działalności Działu Historii i Badań nad Społecznością Lokalną w roku 2015

W roku sprawozdawczym Dział prowadzony przez Jolantę Aniszewską pracował w składzie: Marta Bierca, Monika Ogiewa-Sejnota (zatrudniona od marca 2015 r.), Natalia Soldatke, Piotr Tarnawski.

Zbiory

W 2015 r. zbiory muzealne wzbogaciły się o 143 eksponaty. Wśród nich dary stanowiły 27 sztuk, przekazy 38 sztuk a zakupy 78 pozycji.

Spośród najciekawszych nabytków warto wyróżnić obraz, na którym ujęty został zaułek z Basztą Białogłówką od strony Nordmauerstrasse (obecnie ul. Spichrzowa). Jest to olej na płótnie z lat 30. XX w. autorstwa Ernsta Kolbe, twórcy cenionego w niemieckim kręgu artystycznym. Urodził się on 9 stycznia 1876 r. w Kwidzynie w Prusach Zachodnich, a w 1883 r. przeprowadził się z rodziną do majątku Dalewo położonego niedaleko Stargardu. Tu przeżył swoją młodość, uczęszczał do gimnazjum w Stargardzie, następnie w wieku 19 lat wyjechał do Berlina, aby kształcić się w kierunku artystycznym. Później jednak wielokrotnie wracał na Pomorze. Zmarł 18 lipca 1945 r. w Rathenow (zachodnia Brandenburgia).

Muzealna kolekcja sztuki powiększyła się także o dwie ryciny z lat 40. XIX w. szczecińskiego malarza i litografa E. Sannego, które opublikowane zostały w pracy *Pomerania. Geschichte und Beschreibung des Pommernlandes* przygotowanej przez kupca i historyka szczecińskiego Friedricha Thiedego. Zakupione widoki przedstawiają Kremzow (ruiny zamku w Krępcewie) oraz Schloss Pansin (zamek w Pęzinie, siedziba rodu von Puttkammer).

Ciekawym nabytkiem jest także pierwszy w zbiorach sztuki MAH zegarek kieszonkowy pochodzący z zakładu zegarmistrzowskiego Antona Grunowa, działającego w Stargardzie przy Pyritzerstr. (obecnie ul. Mieszka I) przynajmniej od lat 90. XIX w. do lat 30. XX w. Do zbiorów sztuki udało się także zakupić srebrną łyżkę stołową z końca XVIII w. sygnowaną przez stargardzkiego złotnika Adriana Davida Valette.

W omawianym okresie zbiory militariów wzbogaciły się o karabin maszynowy MG34 przekazany przez Komendę Wojewódzką Policji w Szczecinie. Karabin wydobyty został podczas prac polowych pod wsią Barnim (gm. Warnice, pow. pyrzycki). Niemiecki karabin maszynowy MG34 (Maschinen Gewehr), kaliber 7,92 mm skonstruowany został przez Louisa Stangeo w zakładach Rheinmetall

w Düsseldorfie. Wszedł na uzbrojenie armii niemieckiej w 1934 r., stąd jego oznaczenie. Karabin używany był we wszystkich rodzajach sił zbrojnych armii niemieckich przez okres II wojny światowej.

Natomiast zbiory numizmatyczne wzbogaciły się o kolejny przekaz monet kolekcjonerskich emitowanych przez Narodowy Bank Polski w II-IV kwartale 2014 r. oraz monet emitowanych w I kwartale 2015 r.

W zbiorach historycznych powiększyła się kolekcja obiektów dotyczących jeńców polskich Stalagu II D Stargard i. Pom. Są to m.in. zaświadczenie o zwolnieniu z niewoli wojennej, fotografie oraz listy jeńców. Przybyło także pocztówek z miejscowości powiatu stargardzkiego (do 1945 r.).

Kolekcja etnograficzna powiększyła się o magiel stołowy oraz przepustnicę (ocedzarkę) używaną w tkactwie.

W roku sprawozdawczym do zbiorów DHiBnSL trafiły naczynia porcelanowe i szklane z 1. poł. XX w. z badań archeologicznych prowadzonych przy ul. Szewskiej w Stargardzie.

Archiwum Pamięci Świadków i Świadectw Historii zostało wzbogacone o osiem jednostek relacji i wspomnień oraz jedną jednostkę archiwaliów. Wśród relacji pojawiły się wspomnienia osób przybyłych na ziemię stargardzką w pierwszych latach po II wojnie światowej oraz jednego z organizatorów kina Ina w Stargardzie. W archiwaliach utworzono jednostkę zawierającą fotografie jeńców francuskich Stalagu II D przebywających w komandach pracy.

W roku 2015 do elektronicznej bazy danych muzealiów Musnet w dalszym ciągu wprowadzane były bieżące wpływy. Do końca omawianego roku program objął ogółem 84% obiektów znajdujących się w zbiorach MAH w Stargardzie (eksponaty z zakresu historii – 76%, sztuki – 87%, numizmatyki – 90%, etnografii – 69%), z czego w roku sprawozdawczym zaktualizowano, opracowano lub uzupełniono 2% danych dotyczących muzealiów z zakresu historii, 1% – sztuki, 1% – numizmatów. W dalszym ciągu w miarę możliwości prowadzona była digitalizacja zbiorów muzealnych (skany – pracownicy Działu; dokumentacja fotograficzna – Jan Rusnok) oraz opracowywanie muzealiów i uzupełnianie elektronicznej bazy danych Musnet.

Publikacje

1 kwietnia br. odbyła się w gmachu głównym MAH w Stargardzie promocja VIII tomu *Stargardii*. Kustosze J. Aniszewska była redaktorem tego tomu, a także autorką podsumowania działalności MAH w Stargardzie w artykule pt. *Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Stargardzie w roku 2013*. Autorami sprawozdania z działalności DHiBnSL w 2013 r. byli M. Bierca i P. Tarnawski. W tym samym tomie w dziale nabytki P. Tarnawski opisał dwa najnowsze obiekty z kolekcji sztuki MAH w Stargardzie autorstwa Elsy Prielipp.

P. Tarnawski przygotował dwa teksty oraz wyszukał ilustracje do folderów informacyjnych wydanych z okazji IX i X Międzynarodowego Biegu Ulicznego o Błękitną Wstęgę. Zabytkiem Stargardu promowanym w broszurze podczas IX biegu była Baszta Morze Czerwone, natomiast w folderze jubileuszowym X zawodów sportowych zostały zamieszczone informacje o stargardzkim Ratuszu.

J. Aniszewska przygotowała do druku artykuł *Ankietyzacja zniszczeń wojennych zabudowy miast i wsi w 1945 r. na przykładzie powiatu stargardzkiego*. Zostanie on zamieszczony w publikacji *Odbudowa miast Pomorza Zachodniego po II wojnie światowej. Wybrane problemy*, pod red. P. Migdalskiego.

J. Aniszewska oraz P. Tarnawski przygotowali teksty oraz dokonali wyboru ilustracji do kwartalnika ogólnopolskiego *Renowacje i Zabytki*. W numerze poświęconym Stargardowi zostały zamieszczone teksty ich autorstwa: *Basteja – miejsce z historią. Muzealna opowieść o przeszłości* (J. Aniszewska), *Tradycje kolejowe miasta nad Iną* (P. Tarnawski).

M. Bierca, N. Soldatke i P. Tarnawski w omawianym okresie przygotowali materiał ikonograficzny z widokami Stargardu i powiatu stargardzkiego ze zbiorów MAH w Stargardzie do „Głosu Stargardzkiego”.

Referaty, debaty

J. Aniszewska wygłosiła dwa okolicznościowe referaty podczas uroczystości organizowanych na Międzynarodowym Cmentarzu Wojennym w Stargardzie. Pierwszy miał miejsce 5 marca tego roku z okazji 70. rocznicy zdobycia Stargardu przez wojska sowieckie. Drugi odczyt odbył się 8 maja 2015 r. podczas uroczystości związanych z 70. rocznicą zakończenia II wojny światowej.

W kolejnej edycji „Muzealnych Spotkań z Przeszłością” pracownik DHiBnSL P. Tarnawski przedstawił zarys historii komunikacji miejskiej w Stargardzie. Wykład *Proszę przygotować bilety do kontroli, czyli... Historia komunikacji miejskiej w Stargardzie* odbył się 21 maja w Bastei. Prelekcji towarzyszyła niewielka ekspozycja m.in. biletów i strojów kierowców wypożyczonych z Miejskiego Zakładu Komunikacji w Stargardzie oraz zbiorów prywatnych.

W ramach „XXIII Europejskich Dni Dziedzictwa” w MAH w Stargardzie odbyła się prelekcja pt. *Stargard w kronikach filmowych – projekcja filmów ze zbiorów Archiwum Państwowego w Szczecinie* w cyklu jesiennych „Muzealnych Spotkań z Przeszłością”. Komentarz do filmów pokazujących Stargard w latach 60.-80. XX w. wygłosił dr Jan Macholak, dyrektor Archiwum Państwowego w Szczecinie. Natomiast wyboru filmów dokonali J. Aniszewska oraz P. Tarnawski.

22 listopada 2015 r. P. Tarnawski wygłosił otwartą prelekcję w świetlicy w Ulikowie (gm. Stargard) dla mieszkańców tej miejscowości. Pracownik DHiBnSL przedstawił historię kolei w wykładzie pt. *Z Anglii do... Ulikowa czyli krótka opowieść o historii kolei na świecie i na Pomorzu*.

Konkursy

W 2015 r. M. Bierca i P. Tarnawski przygotowali zgłoszenie wystawy czasowej *W zdrowym ciele zdrowy duch. Sport modny nie od dziś* do konkursu „Zachodniopomorskie Wydarzenie Muzealne Roku 2014” organizowanego przez Stowarzyszenie Muzealników Polskich.

Projekty

W roku 2015 zakończono realizację studenckiego projektu naukowego *Z dziejów Sowna w XX wieku*, który odbywał się przy współpracy z MAH w Stargardzie.

W ramach zadania studenci historii Uniwersytetu Szczecińskiego pod kierownictwem M. Ogiewy-Sejnoty prowadzili badania terenowe w Sownie (gm.Stargard). Podczas prac uporządkowany został poniemiecki cmentarz, zidentyfikowano osoby, których nazwiska widnieją na obelisku upamiętniającym żołnierzy poległych na frontach I wojny światowej, przeprowadzono wywiady z osobami przybyłymi do Sowna po II wojnie światowej, opisano historię lokalnej szkoły, drużyny harcerskiej oraz klubu piłkarskiego. Pokłosiem tych prac jest publikacja pt. *Z dziejów Sowna w XX wieku* pod redakcją M. Ogiewy-Sejnoty oraz Agnieszki Gut (US). Książka została sfinansowana ze środków MAH w Stargardzie oraz US. Promocja publikacji odbyła się 22 maja 2015 r. w kościele pw. św. Marii Magdaleny w Sownie, podczas której referat *O Sownie słów kilka* wygłosiła M. Ogiewa-Sejnota. Sprawozdanie z projektu autorstwa M. Ogiewy-Sejnoty zostało opublikowane w kwartalniku „Przegląd Uniwersytecki” w czerwcu 2015 r.

Zgodnie z decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 28 stycznia 2015 r. wniosek złożony przez MAH w Stargardzie do programu *Rozwój infrastruktury kultury*, priorytet: *Infrastruktura kultury* pn. *Przystosowanie pomieszczeń gospodarczych budynku szkoły gimnazjalnej na magazyn muzealny zabytków archeologicznych*. Cz.2, otrzymał dotację w wysokości 250 000 zł. Realizacją wniosku zajmowali się pracownik DHiBnSL P. Tarnawski, we współpracy z pracownikiem Działu Dokumentacji Zabytków Andrzejem Biercą. W pierwszej kolejności dokonano aktualizacji wniosku, a następnie rozpoczęto przygotowania do ogłoszenia przetargu nieograniczonego na roboty budowlane związane z inwestycją. Prace budowlane w tym etapie obejmowały: wylanie podłoża z betonu podkładowego wewnątrz budynku, wykonanie robót murarskich (postawienie ścian działowych wewnętrznych), tynkarskich i instalacyjnych branży: wodociągowej, kanalizacyjnej, elektrycznej (podstawowa i uziemienie), elektrycznej SAP, alarmowej i antywłamaniowej oraz dostawę i montaż instalacji nawiewno-wywiewnej, a także wykonanie górnej warstwy posadzki wraz z izolacją przeciwwilgociową przy centrali nawiewno-wywiewnej, podniesienie rur CO i wody w pomieszczeniach socjalnych magazynu. Była to kontynuacja projektu rozpoczętego w 2014 r., którego głównym celem jest powiększenie powierzchni magazynowej i stworzenie odpowiednich warunków magazynowych dla eksponatów oraz usprawnienie i ułatwienie możliwości udostępniania zabytków do celów badawczych, publikacyjnych, edukacyjnych i wystawienniczych. W listopadzie 2015 r. MAH w Stargardzie złożyło do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego kolejny wniosek o dofinansowanie prac w magazynie.

Wystawy

19 lutego tego roku odbył się wernisaż wystawy czasowej pt. *Zainspirowani Stargardem... Malarstwo i grafika XIX i XX w. ze zbiorów MAH w Stargardzie* zrealizowanej przez pracowników DHiBnSL M. Biercę, N. Soldatke i P. Tarnawskiego. Na ekspozycji zaprezentowane zostały wybrane obrazy oraz grafiki ze zbiorów stargardzkiego muzeum, które przedstawiały Stargard. Najstarsze prace pochodziły z XIX w., najmłodsze z lat 90. XX w. Autorzy eksponowanych na wystawie prac pochodzili z Polski, Niemiec i Danii. Ich dzieła były prezentowane na dwóch salach wystawienniczych, osobno grafiki (w liczbie 28) i osobno obrazy (w liczbie 19).

W salach dzieła zostały umieszczone w następującym układzie tematycznym: panoramy miasta, fortyfikacje, kościoły, Rynek. Oprócz podpisów pod pracami, autorzy wystawy umieścili także biogramy artystów z ich największymi osiągnięciami. Ekspozycja została tak skonstruowana, aby mogła być również dobrym punktem wyjścia do zajęć edukacyjnych, stąd m.in. hasła związane ze sztuką i ze Stargardem umieszczone na ścianach sal wystawienniczych. 18 kwietnia 2015 r. kuratorzy wystawy N. Soldatke oraz P. Tarnawski podczas *Dnia Wolnej Sztuki* prezentowali zwiedzającym Muzeum po jednym wybranym dziele z ww. wystawy. Dodatkowo N. Soldatke prowadziła na wystawie zajęcia warsztatowe dla dorosłych pt. *(Nie)straszna sztuka* pod postacią warsztatów „malarskich”, które poprzedziła krótka rozmowa z uczestnikami wspomaganą obrazami znajdującymi się na wystawie. Tematem zajęć był artysta i jego kreatywność – uczestnicy mogli eksperymentować, bawiąc się barwami i kształtami. Goście mieli szansę wykonania prac plastycznych inspirowanych sztuką współczesną – pop-artem i asamblażem.

Od 20 marca 2015 r. w parku Chrobrego prezentowana była wystawa plenerowa zatytułowana *Z Kresów na kresy... Stargardzcy Sybiracy*. Ekspozycja została przygotowana przez kustosz J. Aniszewską. Przedstawiała losy Polaków zesłanych do ZSRR w czasie II wojny światowej. Do tekstu dołączone zostały wspomnienia stargardzkich Sybiraków oraz ich materiały ilustracyjne.

We współpracy z Centralnym Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu, Stowarzyszeniem Przyjaźni Polsko-Balkańskiej Kolo we Wrocławiu oraz Archiwum Państwowym we Wrocławiu, MAH w Stargardzie przygotowało wystawę pt. *Konteksty losów jeńców serbskich i innych narodów. Druga wojna światowa na Pomorzu i Śląsku w wybranych dokumentach muzealnych i archiwalnych*. Na wystawę składały się m.in. materiały stanowiące część ekspozycji czasowej przygotowanej w 2014 r. pt. *Pomeranija. Serbscy jeńcy wojenni w II Okręgu Wojskowym Wehrmachtu 1941-1945* autorstwa kustosz J. Aniszewskiej. Wernisaż tej wspólnej wystawy odbył się 14 maja 2015 r. w Archiwum Państwowym we Wrocławiu. Otwarcie towarzyszyła konferencja, na której J. Aniszewska wygłosiła referat pt. *Pomeranija. Serbscy jeńcy wojenni w II Okręgu Wojskowym Wehrmachtu 1941-1945*.

19 czerwca 2015 r. w parku Popiela, nad Iną, odbył się „II Stargardzki Festyn Młodych Wioślarzy” organizowany przez Ośrodek Sportu i Rekreacji w Stargardzie, Stargardzki Klub Olimpijczyka, I Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Stargardzie oraz Zespół Szkół nr 1 w Stargardzie. Imprezie towarzyszyła ekspozycja kopii pocztówek i fotografii przedstawiających rzekę Inę do 1945 r. Wyborem ilustracji ze zbiorów MAH w Stargardzie oraz przygotowaniem do nich podpisów zajął się pracownik DHiBnSL P. Tarnawski.

Oswajanie słowem. Obraz Pomorza Zachodniego w latach 1945-1946 na afiszach, w rozporządzeniach i ogłoszeniach to wystawa przygotowana przez MAH w Stargardzie, przy współpracy z Archiwum Państwowym w Szczecinie. Kuratorem wystawy i autorką scenariusza była J. Aniszewska, a kwerendy archiwalne przeprowadzili, oprócz autorki wystawy, także Iga Bańkowska, Bartosz Sitarz i Beata Weiner z Archiwum Państwowego. Wystawa prezentowała afisze i rozporządzenia, które kierowane były przede wszystkim do pierwszych polskich mieszkańców oraz do obecnej na Pomorzu ludności niemieckiej. Regulowały one kwestie dotyczące ruchów ludności, jej rejestracji, zatrudniania, warunków

sanitarnych, mieszkalnictwa, potwierdzenia obywatelstwa polskiego. Na ekspozycji umieszczono także wycinki prasowe, tj. ogłoszenia sklepów, restauracji i barów, spółdzielni oraz ogłoszenia drobne pochodzące ze stargardzkich „Wieści” z 1945 r. oraz „Szczecina. Tygodnika miasta morskiego” z 1946 r. Materiały zgromadzone na wystawie pochodziły ze zbiorów Archiwum Państwowego w Szczecinie wraz z Oddziałami w Stargardzie i Międzyzdrojach, Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Stargardzie oraz Biblioteki Kongresu USA. Wernisaż tej wystawy odbył się 22 października 2015 r. Towarzyszyła mu debata pt. *Czy (i jak) oswoiliśmy Pomorze Zachodnie?* Prowadził ją dziennikarz Kuriera Szczecińskiego Bogdan Twardochleb, a udział wzięli prof. Zbigniew A. Kruszewski, dr Paweł Migdalski oraz dr Jan Macholak.

W 2015 r. obchodzono 35. lecie działalności NSZZ Solidarność oraz 35. rocznicę strajków sierpniowych w roku 1980. Włączając się w program tych rocznic MAH w Stargardzie przygotowało wystawę plenerową prezentowaną w parku Chrobrego pt. *Czas Solidarności. 35. Rocznica Sierpnia '80 i powstania NSZZ „Solidarność” na ziemi stargardzkiej*. Autorami ekspozycji opowiadającej o wydarzeniach związanych z Solidarnością i z przemianami politycznymi lat 80. na niwie stargardzkiej byli J. Aniszewska (*Telewizor, meble, mały fiat... ; Przerwa w pracy... - polski Sierpień 1980; Sierpniowy początek; Od sierpnia do grudnia... ; Poza oficjalnym obiegim – 25 numerów „Niezależności”; Pan tu nie stał... Stargard w latach 80.*) oraz P. Tarnawski (*Stargardzkie Postulaty; Stan Wojenny; Pomiędzy represjami a działalnością; Wojskowe Obozy Specjalne w latach 1982-1983; 1989 rok i legalizacja Solidarności*). Wystawa prezentowana była od 2 września br.

Kwerendy

W 2015 r. DHiBnSL zrealizował 22 kwerendy na rzecz instytucji i osób prywatnych z Polski oraz Niemiec. Dotyczyły one m.in. poszukiwań genealogicznych, historii Stalagu II D i jeńców wojennych oraz ikonografii miasta Stargardu i powiatu stargardzkiego. Pojawiały się również zapytania dotyczące zbiorów DHiBnSL, skierowane były one z polskich instytucji muzealnych poszukujących eksponatów na organizowane przez siebie wystawy. Niektóre z tych odpowiedzi zakończyły się wypożyczeniem, chociażby Muzeum Regionalnemu w Wągrowcu, które na swojej wystawie *Od kuchni czyli ziemiański stół świąteczny na przełomie XIX i XX w.* prezentowało obiekty ze zbiorów MAH w Stargardzie czy też Książnicy Stargardzkiej (praca Ryszarda Manny zatytułowana *Droga do Galerii Jednego Obrazu*).

W omawianym roku realizowane były także kwerendy archiwalne, prowadzone w Archiwum Państwowym w Szczecinie oraz w jego stargardzkim Oddziale, związane z realizowanymi przez pracowników MAH badaniami. Pracownik M. Ogiewa-Sejnota przeprowadziła kwerendę polegającą na ustaleniu właścicieli naczyń cynowych przekazanych w depozyt MAH. P. Tarnawski poszukiwał w zespole *Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Komunikacji Miejskiej w Szczecinie* informacji o historii komunikacji miejskiej w Stargardzie. J. Aniszewska prowadziła badania źródłowe dotyczące powojennej historii miasta i ziemi stargardzkiej.

M. Bierca wraz z A. Matwiejczuk (Biblioteka MAH w Stargardzie) w omawianym roku przygotowały koncepcję oraz rozesłały kwerendy do polskich muzeów w związku z planowaną wystawą czasową *Czekając na Mikołaja... Kultura masowa świąt Bożego*

Narodzenia XIX/XX w. Odpowiedzi na kwerendy w większości były negatywne, więc organizacja ww. wystawy została zaniechana.

W 2015 r. pracownicy DHiBnSL w składzie: M. Ogiewa-Sejnota (lider wystawy), M. Bierca i P. Tarnawski rozpoczęli pracę nad wystawą planowaną na 2017 r. dotyczącą historii stargardzkiej kolei. Została przygotowana koncepcja wystawy i rozesłane kwerendy do muzeów w Polsce i za granicą.

Pracownicy DHiBnSL w omawianym okresie przygotowali 7 umów licencyjnych na wykorzystanie materiału ikonograficznego ze zbiorów MAH w Stargardzie do celów tak prywatnych, jak i publicznych.

Pozostałe działania

W ramach „Europejskiej Nocy Muzeów”, która tym razem miała miejsce 16 maja br., pracownicy DHiBnSL włączyli się w przygotowania scenariusza tej imprezy. Była to „Artystyczna Noc Muzeów 2015” pod hasłem *Prosimy (nie) dotykać arcydzieła*. W jej ramach pracownicy działu oprowadzali zwiedzających po wystawie *Zainspirowani Stargardem...* (M. Bierca, P. Tarnawski) oraz zorganizowali promocję nowo zakupionego obrazu Ernsta Kolbe przedstawiającego *Zaulek z Basztą Białogłówką od strony Nordmauerstrasse*. Prowadzone były również *Warsztaty (nie)malarskie* dla dzieci i dorosłych (N. Soldatke). Odbywały się one na Rynku i polegały na wspólnym tworzeniu prac opartych na malarstwie mniej i bardziej znanym – dorysowywaniu, malowaniu, doklejaniu różnych elementów, dzięki czemu reprodukcje dzieł sztuki dawnej przekształcały się w prace współczesne. Dodatkowo M. Ogiewa-Sejnota wraz z A. Matwiejczuk (Biblioteka MAH) zorganizowały konkurs dla uczestników zatytułowany *Stare przedmioty w nowych odstonach*.

W roku 2015 w ramach „Dni Stargardu” MAH w Stargardzie po raz drugi organizowało 27-28 czerwca festyn historyczny „W krainie Gryfa”. M. Bierca we współpracy z A. Matwiejczuk (Biblioteka MAH) zajęły się organizacją stoiska targowych. Na festynie gościły studenckie koła naukowe archeologów, kramy z rękodziełem, kramy z gastronomią oraz antykwariusze. Ponadto M. Ogiewa-Sejnota wraz z P. Tarnawskim napisali relację ze zorganizowanego festynu historycznego, która została zamieszczona na historycznym portalu naukowym „Historia.org.pl”.

M. Bierca wraz z Joanną Fijałkowską (Dział Upowszechniania Sztuki, Edukacji i Promocji) promowały działalność edukacyjną MAH w Stargardzie podczas targów zajęć pozaszkolnych w „Galerii Starówka”.

Pracownik DHiBnSL N. Soldatke wzięła udział w festynie „Ulica Magiczna” organizowanym przez Książnicę Stargardzką. Zajęła się ona obsługą stoiska muzealnego, sprzedażą publikacji oraz promocją MAH w Stargardzie. M. Ogiewa-Sejnota wraz z P. Antczakiem (Dział Upowszechniania Sztuki, Edukacji i Promocji) wzięli udział w odbywającym się w Szczecinie „Pikniku nad Odrą”, podczas którego obsługiwali stoisko muzealne w ramach promocji Stargardu.

N. Soldatke wspomagała obsługę ruchu zwiedzających Kolegiatę Najświętszej Marii Panny Królowej Świata w Stargardzie. Zajmowała się obsługą stoiska muzealnego, sprzedażą publikacji muzealnych oraz promocją stargardzkich zabytków i MAH w Stargardzie. Pracownicy DHiBnSL M. Bierca, M. Ogiewa-Sejnota i P. Tarnawski wzięli udział jako słuchacze w III konferencji naukowej z cyklu *Muzeum*

– *formy i środki prezentacji pt. Sztuka w Muzeum*. W ramach konferencji odbyła się dyskusja dotycząca ukazywania konkretnych rodzajów zbiorów i towarzyszącym temu działaniom. Organizatorem konferencji, która odbyła się w dniach 14-16 września 2015 r., było Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy.

Marta Bierca, Monika Ogiewa-Sejnota, Natalia Soldatke, Piotr Tarnawski

Ryc. 1. Obraz autorstwa Ernsta Kolbego przedstawiający zaułek z Basztą Białogłównką od strony Nordmuerstrasse (obecnie ul. Spichrzowa), lata 30. XX w. Zbiory MAH w Stargardzie, nr inw. MS/S/1276. Fot. J. Rusnok, MAH w Stargardzie

Ryc. 2. Lornetka teatralna pozyskana w trakcie badań archeologicznych przy ul. Szewskiej w Stargardzie, 1. ćw. XX w. Zbiory MAH w Stargardzie, nr inw. MS/H/2747. Fot. J. Rusnok, MAH w Stargardzie

Ryc. 3. Litografia E. Sannego przedstawiająca zamek w Pęzinie, siedzibę rodu von Puttkammer, lata 40. XIX w., nr inw. MS/S/1280. Zbiory MAH w Stargardzie

Ryc. 4. Otwarcie wystawy czasowej *Oswajanie słowem. Obraz Pomorza Zachodniego w latach 1945-1946 na afiszach, w rozporządzeniach i ogłoszeniach*, 22 października 2015 r. Fot. P. Antczak, MAH w Stargardzie

Ryc. 5. Prelekcja Stargard w kronikach filmowych – projekcja filmów ze zbiorów Archiwum Państwowego w Szczecinie z cyklu „Muzealne Spotkania z Przeszłością” w ramach „Europejskich Dni Dziedzictwa”, 24 września 2015 r. Fot. P. Tarnawski, MAH w Stargardzie

Ryc. 6. Wystąpienie Piotra Tarnawskiego Z Anglii do... Ulikowa czyli krótka opowieść o historii kolei na świecie i na Pomorzu w świetlicy wiejskiej w Ulikowie, 22 listopada 2015 r. Fot. A. Matwiejczuk, MAH w Stargardzie

Ryc. 7. Wystawa plenerowa Czas Solidarności. 35. rocznica Sierpnia '80 i powstania NSZZ „Solidarność” na ziemi stargardzkiej w parku Bolesława Chrobrego, 2 września 2015 r.

Fot. J. Fijałkowska, MAH w Stargardzie

Ryc. 8. Promocja publikacji *Z dziejów Sowna w XX w.* w kościele pw. św. Marii Magdaleny w Sownie, podczas której Monika Ogiewa-Sejnota wygłosiła referat *O Sownie słów kilka*, 22 maja 2015 r.

Fot. P. Tarnawski, MAH w Stargardzie

Ryc. 9. Wykład Piotra Tarnawskiego *Proszę przygotować bilety do kontroli czyli... Historia komunikacji miejskiej w Stargardzie* (w ramach „Muzealnych Spotkań z Przeszłością”), 21 maja 2015 r.
Fot. Małgorzata Abramczyk, MAH w Stargardzie

Ryc. 10. Wystawa plenerowa *Z kresów na kresy... Stargardzcy Sybiracy* w parku Bolesława Chrobrego, 20 marca 2015 r. Fot. P. Antczak, MAH w Stargardzie

Ryc. 11. Autorzy wystawy czasowej *Zainspirowani Stargardem... Malarstwo i grafika XIX i XX w. ze zbiorów MAH w Stargardzie* podczas wernisażu, 19 lutego 2015 r. Fot. P. Antczak, MAH w Stargardzie

Ryc. 12. Otwarcie wystawy czasowej w Archiwum Państwowym we Wrocławiu *Konteksty losów jeńców serbskich i innych narodów* przygotowanej we współpracy z Archiwum Państwowym we Wrocławiu, Muzeum Archeologiczno-Historycznym w Stargardzie i Stowarzyszeniem Przyjaźni Polsko-Balkańskiej Kolo we Wrocławiu, 14 maja 2015 r. Fot. Archiwum Państwowe we Wrocławiu

Ryc. 13. Wystąpienie J. Aniszewskiej podczas konferencji towarzyszącej otwarciu wystawy poświęconej jeńcom serbskim w Archiwum Państwowym we Wrocławiu, 14 maja 2015 r.
Fot. Archiwum Państwowe we Wrocławiu